

# Regeringens budget för 2014 ur ett elevperspektiv

## Innehållsförteckning

|                                                                                     |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>REGERINGENS BUDGET FÖR 2014 UR ETT ELEVPERSPEKTIV .....</b>                      | <b>1</b> |
| UTGIFTSOMRÅDE 1 – RIKETS STYRE.....                                                 | 3        |
| <i>9.8 Politikens inriktning.....</i>                                               | <i>3</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 3        |
| Kommentarer.....                                                                    | 3        |
| UTGIFTSOMRÅDE 15 – STUDIESTÖD.....                                                  | 3        |
| <i>3.7 politikens inriktning.....</i>                                               | <i>3</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 3        |
| Kommentarer.....                                                                    | 3        |
| UTGIFTSOMRÅDE 16 – UTBILDNING OCH UNIVERSITETSFORSKNING .....                       | 4        |
| <i>4.3 Tidig och tydlig uppföljning .....</i>                                       | <i>4</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 4        |
| Kommentarer.....                                                                    | 4        |
| <i>4.4.1 Garanterad undervisningstid .....</i>                                      | <i>5</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 5        |
| Kommentarer.....                                                                    | 5        |
| <i>4.4.2 Resursfördelning utifrån olika elevers behov och förutsättningar .....</i> | <i>5</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 5        |
| Kommentarer.....                                                                    | 5        |
| <i>4.4.3 Särskilda insatser .....</i>                                               | <i>5</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 5        |
| Kommentarer.....                                                                    | 5        |
| <i>4.4.5 Friskolekommittén .....</i>                                                | <i>5</i> |
| <i>4.4.9 Trygghet och studiero .....</i>                                            | <i>6</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 6        |
| Kommentarer.....                                                                    | 6        |
| <i>4.5.1 Gymnasiereformens finansiering .....</i>                                   | <i>6</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 6        |
| Kommentarer.....                                                                    | 6        |
| <i>4.5.2 Teknikprogrammet.....</i>                                                  | <i>6</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 6        |
| Kommentarer.....                                                                    | 6        |
| <i>4.5.3 Yrkesutbildning.....</i>                                                   | <i>6</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 7        |
| Kommentarer.....                                                                    | 7        |
| <i>4.5.4 Lärlingsutbildning.....</i>                                                | <i>7</i> |
| Sammanfattning.....                                                                 | 7        |
| Kommentarer.....                                                                    | 7        |

## Utgiftsområde 1 – Rikets styre

### 9.8 Politikens inriktning

#### Sammanfattning

Regeringen föreslår under 9.8.1 ett antal olika insatser för att öka valdeltagandet inför valen till Europaparlamentet samt kommuner, landstings, och riksdag. Det handlar om att genomföra Skolval samt andra verksamheter för att öka valdeltagandet för bland annat unga.

#### Kommentarer

Det är positivt att anslaget till skolval och allmänna insatser för att öka valdeltagandet bland unga. Särskilt för valet till europaparlamentet är gymnasieskolan en viktig arena för att nå ut till unga väljare då nära hälften av eleverna på gymnasiet är 18 år och röstberättigade i slutet på maj då valet kommer genomföras.

## Utgiftsområde 15 – Studiestöd

### 3.7 politikens inriktning

#### Sammanfattning

Regeringen föreslår inga större förändringar kring studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg på gymnasiet. Det hänvisas dock till att utredningar pågår. Den enda förändringen är att en särskild kostnadsersättning ska införas för elever i gymnasial lärlingsutbildning.

#### Kommentarer

Studiehjälps frågan är mycket viktig för landets gymnasieelever. I budgeten kan man utläsa att antalet elever som fått till exempel extra tillägg ökat från 2009 till 2012 även om antalet gymnasieelever totalt minskat. Samtidigt har antalet med inackorderingstillägg minskat vilket vi menar beror på konsekvenser av GY11-reformen. Enligt regeringens prognos kommer antalet med extra tillägg ytterligare öka de kommande fem åren till 19 900 personer. Det kommer enligt prognosen innebära att 5 procent av alla elever med studiebidrag får extra tillägg. Vi menar att det är rimligt att se över hur många elever som ska kvalificera sig för extra tillägg då andelen som förväntas kvalificeras sig kommer dubblerats enligt regeringen. Vi värnar om ett generellt studiebidrag som ger alla elever en möjlighet att sköta sin ekonomi under gymnasietiden och anser därför att bidraget ska vara på en tillräcklig nivå för att den absoluta majoriteten inte ska behöva söka extra tillägg.

Förslaget med en kostnadsersättning för lärlingar är mycket bra och behövligt. En viktig princip för hela gymnasiet är att det ska vara avgiftsfritt vilket innebära att elever inte ska behöva betala eller på annat sätt dra på sig extra kostnader utan att blir ersatta för dem för att delta i den ordinarie undervisningen.

En annan fråga som regeringen inte adresserar men som är viktig för gymnasieelever är det nya rutiner för frånvarorapportering som implementerats på alla gymnasieskolor. Det har lett till att andelen studerande som fått sin studiehjälp indragen på grund av olovlig frånvaro har ökat med cirka 43 procent från 2011. Det innebär också att många fler elever får återbetalningskrav för studiebidrag som redan betalats ut. Vi erfar att de nya strängare reglerna visserligen straffar ogiltig frånvaro hårdare än tidigare, men att det också har en baksida, nämligen att kraven på rättsäkerhet och möjlighet för eleverna att överklaga många gånger inskränkts. Detta borde regeringen se över och hitta ett nytt system.

## **Utgiftsområde 16 – Utbildning och universitetsforskning**

### **4.1 Lärare, förskolelärare och rektorer**

#### **Sammanfattning**

Regeringens största skolsatsningar går till olika typer av lärarsatsningar. Framför allt på fler karriärtjänster. Dessutom görs satsningar på evidensbaserad undervisning, lärarhögskolan, informationskampanjer om läraryrket, rektorslyft, lärarfortbildning mm.

#### **Kommentarer**

Lärare är skolans viktigaste resurs och utan kunniga och skickliga lärare kommer inte skolans negativa resultattrend kunna vändas. De flesta förslag som regeringen lägger är fortsättningar ett utbyggnad av redan existerande projekt eller program. Inriktningen på regeringens politik är allt igenom positiv och syftar till att stärka läraryrkets status, höja söktrycket till lärarutbildningen och se till att fortbilda de som är lärare redan idag. Det är dock viktigt att satsningarna utformas på ett sådant sätt och har sådana resurser att de leder till förväntat material och blir spritt i hela lärarkåren. I Sverige finns det över 100 000 lärare och att göra satsningar som får genomslag i breda lager är både kostsamt i resurser och tid.

### **4.3 Tidig och tydlig uppföljning**

#### **Sammanfattning**

Regeringen föreslår att den nya betygsskalan för gymnasiet ska utvärderas samt att de nationella proven ska bli obligatoriska för alla elever.

#### **Kommentarer**

Förslaget om att utvärdera den nya betygsskalan är mycket viktigt inte minst med bakgrund av skolverkets rapport Attityder till skolan (2013) som visar att både lärare och elever anser att förutsättningarna för rättvis och likvärdig betygsättning har försämrats efter att den nya betygsskalan infördes. De flesta eleverna var till en början positiva till en ny betygsskala med fler steg, men efter att den presenterats och införts har uppenbara bister framträtt. Bland annat att det inte finns betygsriterier för betygen B och D.

Förslaget om att göra nationella proven obligatoriska för alla elever. Det är otydligt om detta verkligen är en motiverad reform och vilket problem regeringen vill komma åt. I princip ska eleverna redan idag delta på provtillfällen som lärarna föreskriver även om eleverna ska beredas möjlighet att utöva inflytande över vilka examinationsformer som ska användas. Risken med detta förslag är att det förstärker bilden av att nationella prov är lika med kursexamination och att provresultatet på nationella provet är avgörande för ditt slutbetyg i kursen.

#### **4.4.1 Garanterad undervisningstid**

##### **Sammanfattning**

Regeringen föreslår att ge Skolverket i uppdrag att utreda hur en starkare styrning av den garanterade undervisningens tiden i gymnasieskolan kan utformas.

##### **Kommentarer**

Detta är ett bra förslag och något som vi länge har efterfrågat. Vi visade senaste 2012 i en rapport tillsammans med Lärarnas Riksförbund att elever på gymnasiet får för få undervisningstimmar i både samhällskunskap och historia.

#### **4.4.2 Resursfördelning utifrån olika elevers behov och förutsättningar**

##### **Sammanfattning**

Förslaget går ut på att lagstifta om att rektorer och förskolechefer ska ha ett ansvar för att fördela resurser efter behov.

##### **Kommentarer**

Det är oklart utifrån budgetens text om detta också ska gälla gymnasiet. Vi anser att så borde vara fallet eftersom detta är en viktig reform för att öka likvärdigheten i skolsystemet.

#### **4.4.3 Särskilda insatser**

##### **Sammanfattning**

Regeringens förslag på påverkar gymnasieelever handlar om att anslå medel till de som arrangerar sommarskola för elever på gymnasiets yrkesprogram och inte nått kraven på den inledande kursen i matematik.

##### **Kommentarer**

Vi ser ingen anledning varför elever på studieförberedande program ska exkluderas från satsningen på sommarskola. Låga resultat i matematik är ett generellt problem över i princip alla program.

#### **4.4.5 Friskolekommittén**

Sveriges Elevkårer kommer lämna sina synpunkter på Friskolekommittén (SOU 2013:56) i ett särskilt remissyttrande.

#### 4.4.9 Trygghet och studiero

##### Sammanfattning

Regeringen har i princip inga förslag på detta område utan säger att en utvärdering av reformerna som har gjorts i till exempel skollagen ska genomföras.

##### Kommentarer

Detta är en av nyckelfrågorna för att öka studieresultaten i Sverige. Får vi inte en bättre arbetsmiljö i skolan kommer eleverna fortsatt ha svårt att prestera. Vi visade i en rapport från 2013 tillsammans med Lärarförbundet att dålig arbetsmiljön i skolan har direkta effekter på elevernas studieresultat. En tydligare satsning på arbetsmiljö i skolan är behövlig.

#### 4.5.1 Gymnasiereformens finansiering

##### Sammanfattning

Regeringen slopar nu besparingarna på statsbidraget till kommunerna som aviserats i tidigare budgetpropositioner. Detta eftersom det visat sig att gymnasiereformen inte inneburit lägre kostnader.

##### Kommentarer

Det är bra att huvudmännen får långsiktiga ekonomiska förutsättningar och att vi inte kommer se nedskärningar på bred front i gymnasiet. Resursfrågan är viktigt för kvaliteten i skolan, men hur resurserna styrs är många gånger viktigare än hur mycket resurser skolan har. Precis som det visas i budgeten har den totala kostnaden per elev ökat med 2,8 procent sedan förra året, men ingen analys om varför presenteras. En förutsättning för att kunna göra investeringar är att det finns en bra ekonomistyrning i skolan så att pengarna hamnar där de gör mest nytta.

#### 4.5.2 Teknikprogrammet

##### Sammanfattning

Regeringen föreslår två förändringar av teknikprogrammet på gymnasiet. Först att permanenta försöksverksamheten för ett frivilligt fjärde år på teknikprogrammet och en ny industriell inriktning.

##### Kommentarer

Båda de här förslagen kommer att beslutas om i detalj vid senare tillfälle. Men initialt är vi mycket positiva till att regeringen utvecklar teknikprogrammet och en att det finns en villighet att inte fastna i en programstruktur även om den nyligen är beslutad om. Mycket tyder dessutom på att det finns en stor efterfrågan på arbetsmarknaden efter den typen av utbildningar som regeringen föreslår.

#### 4.5.3 Yrkesutbildning

**Sammanfattning**

Regeringen föreslår en rad åtgärder för att förbättra samverkan mellan branscher och yrkesutbildning samt insatser för att göra yrkesprogrammen mer attraktiva.

**Kommentarer**

Det är viktigt att satsa på yrkesprogrammen. De flesta elever som söker sig till ett yrkesprogram gör det för att de vill få jobb efter avslutad utbildning, men så är inte fallet för alla yrkeselever. Därför är satsningar på att koppla arbetslivet närmare gymnasieskolan mycket bra. Idag finns de dock stora brister med framförallt APL och oseriösa aktörer som tar emot yrkeselever. Idag behövs det bättre kvalitet i utbildning, fler lärare med rätt utbildning och fler kontaktytor mellan elever och framtida arbetsgivare. Vi välkomnar därför alla de insatser regeringen gör på yrkesprogrammen och den enda farhågan är att det skulle krävas större insatser för att komma till bukt med problemen.

**4.5.4 Lärlingsutbildning****Sammanfattning**

Regeringen gör framför allt satsningar på att det ska blir mer ekonomiskt attraktivt för företag att ta emot lärlingar från lärlingsutbildningen.

**Kommentarer**

Det har varit svårt att fylla de platser som tidigare avsatts för lärlingsutbildningar och förhoppningsvis kommer detta leda till att fler företag är villiga att ta emot elever. Vi tycker dock det är viktigt att företagen tar emot elever med just perspektivet att de är elever som är där för att lära sig, de ska inte jämföras med annan arbetskraft. Företagen ska inte ta in lärlingar för att göra kortsiktiga ekonomiska vinster. Därför ser vi en poäng med att villkora anordnarbidraget mer att handledaren är utbildad av Skolverket så att de verkligen förstår var uppdraget går ut på.